

**ruokatauko**

**kahvitauko**

**vuorokausilepo**

**viikkolepo**

**Ruokatauko** on vähintään puolituntia.

Sinulla on oikeus ruokataukoon, jos työpäiväsi on yli kuusi tuntia. Yleensä ruokatauko ei ole työaikaa.

Alle kuuden tunnin työpäivään ei välttämättä kuulu ruokataukoa. Usein esimerkiksi kaupan myyjillä on vain yksi kahvitauko, jos he ovat työssä alle 6 tuntia.

## Kahvitauko

Sinulla on oikeus kahvitaukoihin. Ne ovat 10 tai 15 minuuttia.

Kahvitauot ovat työaikaa.

## Vuorokausilepo

Sinulla on oikeus levätä työvuorojen välissä.

Lepoaika on vähintään 11 tuntia.

Jos teet jaksotyötä, lepoaika on vähintään 9 tuntia.

## Viikkolepo

Sinulla on oikeus pidempään lepoon kerran viikossa.

Tavallisesti viikkolepo on vähintään 35 tuntia.

Joskus viikkolepo voi olla lyhyempi, mutta sen täytyy aina olla vähintään 24 tuntia.

Viikkolepoa ei saa keskeyttää, eli sinua ei saa kutsua sen aikana töihin.

Vapaapäivän pitää olla sunnuntaina, jos mahdollista.

**vuosiloma**

**loman kertyminen**

**lomapalkka**

**lomaraha**

## Vuosiloma

Jos työsuhde on kestänyt alle vuoden, lomaa kertyy 2 päivää kuukaudessa.

Jos työsuhde on kestänyt yli vuoden, lomaa kertyy 2,5 päivää kuukaudessa.

**Lomaa kertyy**, jos työskentelet vähintään 35 tuntia kuukaudessa tai 14 päivää kuukaudessa.

Loma-ajan palkkaa kutsutaan **lomapalkaksi**.

Jos et ehdi pitää kaikkia lomapäiviäsi, saat loman sijasta rahaa eli **lomakorvausta**.

Lomakorvausta on maksettava kaikista, jopa muutaman tunnin pituisista työsuhteista.

Monilla työpaikoilla työntekijä saa lomapalkan lisäksi **lomarahaa**, joka on noin puolet lomapalkan määrästä.

Lomarahan maksamisesta ja määrästä on sovittu alan työehtosopimuksessa, ei laissa.

Työehtosopimuksesta riippuen työnantaja maksaa lomarahan sinulle joko ennen loman alkua tai loman jälkeen.

**sopiva palkka**

**erilaisia palkkoja**

**palkkalaskelma**

**nettopalkka, bruttopalkka**

**luontoisetu**

Palkka ei saa olla pienempi kuin vähimmäispalkka, joka kerrotaan oman alasi työehtosopimuksessa.

Oman alasi palkkatietoja voit kysyä omasta ammattiliitostasi. Ammattiliitosta saat tietoa vähimmäispalkoista ja usein myös alan keskipalkoista.

Alan vähimmäispalkat löytyvät myös työehtosopimuksista. Lähes kaikki työehtosopimukset löytyvät Finlexin verkkopalvelusta internetistä.

Jos sinulla on **kuukausipalkka**, palkka maksetaan kerran kuukaudessa. Palkka on sama joka kuukausi.

Jos sinulla on **tuntipalkka**, palkka maksetaan kahden viikon välein. Tuntipalkkaa maksetaan sen mukaan, kuinka monta tuntia olet ollut töissä.

Palkkakuitti kertoo, kuinka paljon saat palkkaa. Työnantajan täytyy antaa palkkakuitti aina, kun se maksaa palkkaa sinulle. Palkkakuittia kutsutaan myös nimellä **palkkalaskelma**, palkkatodistus ja tilinauha.

**Nettopalkka** on palkka, josta on vähennetty verot ja muut maksut. Nettopalkka on siis se summa, jonka saat pankkitilillesi.

Työsopimukseen merkitty palkka on bruttopalkka. **Bruttopalkka** on palkka, josta ei ole vähennetty veroja ja muita maksuja.

**Luontoisetu** on palkkaa, joka voidaan maksaa rahana tai jonakin muuna kuin rahana. Yleinen luontoisetu on puhelin, jonka käytöstä työntekijän ei tarvitse maksaa. Luontoisetu voi myös olla esimerkiksi lounasseteli, liikuntaseteli tai auto. Luontoiseduista pitää maksaa veroja, kuten muustakin palkasta.

**irtisanominen**

**lomautus**

Työnantaja tai työntekijä voi irtisanoa eli lopettaa vakituisen työsuhteen.

**Määräaikainen työsuhde** päättyy etukäteen sovittuna päivänä. Sitä ei voi irtisanoa, ellei ole sopinut, että sinulla on mahdollisuus irtisanoa sopimus työnantajasi kanssa.

***Työnantaja voi irtisanoa työsuhteen.***

Kun työnantaja irtisanoo työsuhteen, hän sanoo, että työntekijän työ loppuu. Työnantaja voi irtisanoa työsuhteen vain asiallisen ja painavan syyn takia.

Hänen on aina perusteltava syy työntekijälle. Syy voi olla esimerkiksi se, että yrityksen tuotteilla tai palveluilla ei ole tarpeeksi ostajia. Syynä voi myös olla yrityksen huono taloudellinen tilanne. Työnantaja voi irtisanoa työntekijän myös syystä, joka johtuu työntekijästä. Sellainen syy on esimerkiksi jatkuva myöhästely tai työn tekeminen huonosti. Irtisanomisen syynä ei saa olla raskaus tai perhevapaa.

Työntekijää ei yleensä saa irtisanoa, ennen kuin hän on saanut varoituksen ja mahdollisuuden korjata tapansa

***Työntekijä voi irtisanoa työsuhteen.***

Jos työsopimus on vakituinen, sinun täytyy irtisanoa itsesi, jos haluat lopettaa työsuhteen. Vie siitä kirjallinen ilmoitus työnantajalle. Sinun ei tarvitse kertoa syytä. Et voi kuitenkaan lopettaa työntekeä heti, vaan vasta irtisanomisajan jälkeen.

## Lomauttaminen

Lomauttaminen eli pakkoloma tarkoittaa, että työnantaja käskee sinun jäädä lomalle ilman palkkaa. Sinulle täytyy kertoa lomautuksesta 14 päivää etukäteen.

Voit joutua pakkolomalle, jos työnantajalla ei ole tarpeeksi töitä. Lomauttaminen voi kestää jonkin aikaa, mutta sinun työsuhteesi ei pääty.

Lomautuksen aikana saat työttömyyspäivärahaa, jos olet ilmoittautunut TE-toimistoon eli työ- ja elinkeinotoimistoon. Muista ilmoittautua viimeistään ensimmäisenä lomautuspäivänä.

**purkaminen**

**työtodistus**

## Työsopimuksen purkaminen

Työsopimuksen purkaminen tarkoittaa, että työsopimus loppuu heti ilman irtisanomisaikaa. Työsopimuksen voi purkaa koeaikana heti. Muuten työsopimuksen saa purkaa vain erittäin painavan syyn takia.

## Työsopimuksen purkaminen koeaikana

Uuden työn alussa voi olla koeaika, joka voi kestää enintään 6 kuukautta. Työ päättyy koeaikana heti, jos työnantaja tai sinä haluat niin.

Jos työnantaja purkaa työsopimuksen koeaikana, hänellä täytyy olla siihen asiallinen syy. Hän ei saa syrjiä ketään.

## Työsopimuksen purkaminen erittäin painavan syyn takia

Työsopimuksen voi purkaa erittäin painavan syyn takia. Työnantaja voi purkaa työsopimuksen, jos työntekijä laiminlyö tai rikkoo velvollisuuksiaan vakavasti. Tällainen syy saattaa olla esimerkiksi se, että työntekijä varastaa työpaikalta tai saapuu töihin humalassa.

Sinä voit purkaa työsopimuksen, jos työnantajasi laiminlyö tai rikkoo vakavasti velvollisuuksiaan. Esimerkiksi jos työnantaja ei maksa palkkaa tai hän ei huolehdi työturvallisuudesta, voit purkaa työsopimuksen.

Kun työsuhde päättyy, sinulla on oikeus saada **työtodistus**. Tarvitset sitä, kun haet uutta työpaikkaa. Se on tärkeä myös silloin, jos joudut työttömäksi ja haet työttömyysetuutta.

Työtodistus kertoo, kuinka kauan olet ollut töissä ja mitä olet tehnyt. Lisäksi voit pyytää, että työnantaja kirjoittaa arvion taidoistasi ja syyn, miksi työsuhde päättyi. Työnantaja ei saa kirjoittaa näitä tietoja, jos et pyydä niitä.

Jos et muista pyytää työtodistusta, voit pyytää sen myöhemmin. Työnantajan täytyy antaa työtodistus vielä 10 vuoden kuluessa siitä, kun työ loppui.

**irtisanomisaika**

**lisät**

## Irtisanomisaika

Irtisanomisen jälkeen alkaa irtisanomisaika. Työsuhde päättyy vasta irtisanomisajan jälkeen. Irtisanomisaikana työntekijä tekee töitä normaalisti, ja hän saa siltä ajalta normaalin palkan.

Jos sinä irtisanot työsuhteen, irtisanomisaika on

- 14 päivää, jos työsuhde on jatkunut enintään 5 vuotta.
- 1 kuukausi, jos työsuhde on jatkunut yli 5 vuotta.

Jos työnantaja irtisanoa työsuhteen, irtisanomisaika on

- 14 päivää, jos työsuhde on jatkunut enintään vuoden.
- 1 kuukausi, jos työsuhde on jatkunut 1–4 vuotta.
- 2 kuukautta, jos työsuhde on jatkunut 4–8 vuotta.
- 4 kuukautta, jos työsuhde on jatkunut 8–12 vuotta.
- 6 kuukautta, jos työsuhde on jatkunut yli 12 vuotta.

Palkassa voi olla myös erilaisia lisiä. Lisät ovat peruspalkan lisäksi maksettavia korvauksia. Voit saada esimerkiksi **iltalisää**, **yötyölisää**, **lauantailisää** tai **sunnuntailisää**.

Esimerkiksi sunnuntaina tehdystä työstä maksetaan 100 prosentilla korotettu palkka. Saat siis kaksinkertaisen palkan, ellei työehtosopimuksessa ole sovittu muuta.